

Les portes de l'infern de bat a bat

Autoria: Eva Baltasar
 Títol: *Ocàs i fascinació*
 Editorial: Club Editor, Barcelona, 2024
 160 pàgines

Un relat escrit a dos temps, l'ocàs i la fascinació. Dos temps que plantegen dues històries ben distintes i que no s'acaben d'acoblar. La primera, interessant i convincent, podria haver sobreviscut perfectament sense la segona. La segona, fosca, carregada de recursos poètics i feixuga, no s'aguantaria per si sola.

El lector habitual d'Eva Baltasar (Barcelona, 1978) reconeixerà, d'alguna manera, la protagonista i narradora d'*Ocàs i fascinació*. Ressona en el fons de les altres novel·les seues. Semblances i físics fràgils: cossos prims i fibrosos, però forts, personalitats de lluitadores. En aquesta ocasió la protagonista, de la qual no coneixem nom ni passat, es troba d'un dia a l'endemà al carrer: ni sostre, ni ordinador, ni diners, ni bateria al telèfon, ni cartons. La cara hostil del món i la soledat social prenen forma: una maleta amb roba i llibres que arrossega d'un lloc a un altre en un periple en què descobrirà la cruesa d'haver perdut un sostre i unes parets, per provisionals i compartides que foren.

Sent que no és com les altres persones que dormen i viuen al carrer, però allà està, entre ells i amb menys eines i destreses que ells per a sobreviure-hi. S'ha posat ella

“sola” en la gola del llop: decisions equivocades i precipitades. De tot una mica, “ningú” a qui culpar. La protagonista, anònima, és també algú que, en explicar la seua història, explica com de fràgil pot ser la línia entra una vida socialment acceptada i exitosa i una vida d’expulsió, sense sostre ni caliu. De sobte les lluites s’acumulen: “Estic massa dèbil, no em puc enfrontar ni a una bicicleta, i això és perquè el viure és fet de lluites grans i petites. Les grans són òbvies i t’alimenten. Les petites són com virus, no es veuen i desgasten. No puc més”.

I entre tanta desesperació, ¿què més té parar a una terrassa i gastar els darrers euros que tens en una orxata quan ja no tens res més? El goig lent de beure aquesta dolçor i contemplar la vida: “M’agraden les coses boniques com aquest got glaçat que comença a perlejar gotes d’aigua. Tinc aquesta taula per a mi sola, amb l’orxata, un parell de pallets a dins d’una funda de paper (...) El sol m’arriba a la cara com si sortís d’un aspersor situat molt més enllà de les fulles tendres dels arbres”. És un cos fràgil que somia i enyora la sensualitat: la necessitat de tenir-ne cura: “No sé en quin moment els cossos deixen de ser nostres per passar a ser de les feines. El meu cos ja no és meu. La feina l’ha enfortit i l’ha gastat. Com si el cos sencer fos una eina”.

Ocàs i fascinació és un relat en dos temps narratius i estilístics molt marcats en què Eva Baltasar submergeix el lector en un cataclisme, en un malson d’una saturada concentració de dolor, a les portes d’un infern obertes de bat a bat. A la primera part, se segueixen les peripècies a la recerca de la pura i mínima supervivència material d’aquesta narradora altament vulnerable, desorientada, emocionalment abandonada — ni una sola referència a vincles familiars ni a cap relació sentimental —, que ha hagut de deixar Barcelona per culpa dels preus elevats dels lloguers i viure i treballar en una ciutat petita. Té una feina temporal i mal pagada en una ludoteca, però una vegada la fan fora de l’habitació que ocupa, la vida, com un colp de puny a l’estómac, esdevé grotesca, inhumana i sòrdida, sense la sort de posseir una cambra pròpia on arrecerarse i protegir la seua intimitat. Quedar-se a la intempèrie, despullada davant de tothom, per molta roba que s’hi pose, és molt més dur del que ella podia haver imaginat.

I és aquesta part de la novel·la on Eva Baltasar brilla, interessa, atrapa i convenç, sobretot perquè s’ho munta de manera que, tot i que la desolació de l’ambient no siga descrita, la vivim a través dels sentits del personatge, és a dir, a través del seu

pensament i de les seues paraules, i això té una força immensa, perquè genera una atmosfera, un clima, una angoixa i una tensió en la qual el lector penetra i s'hi perd. I tot això flueix amb una prosa esmolada, ajustadament poètica, lluny de poètiques tòpiques i fosques, com sí que ocorre a la segona part d'*Ocàs i fascinació*, on hi ha un canvi de registre que desconcerta i paralitza.

En aquesta segona part, en la fascinació, Baltasar entra en un altre territori, dens, grotesc, un xic gòtic, i resulta difícil no llegir aquest gir narratiu com un afegit postís, altament sobrer on, a pesar de les filigranes de la veu narradora per jugar amb l'ambigüitat i crear una mescla explosiva de felicitat i dolor, d'èxtasi i agonia, com a lectora, t'hi sents traïda, per aquest viratge brusc que et deixa anar i et convida a abandonar... Com si Eva Baltasar pretengués enganyar i encantar els lectors sense haver calibrat massa bé les conseqüències de la deriva mental presa per la protagonista.

Potser aquest relat fosc de terror físic i de descomposició de la personalitat podrà cridar l'atenció d'algun lector, però, amb la mà al cor, trobe que *Ocàs i fascinació* hauria mantingut la dignitat si n'hagués prescindit, d'aquest deliri final narratiu, carregat d'exageracions i inversemblances.

Lourdes Toledo